

Перелік основних наукових результатів,
які дали змогу досягти впливу.

**1) Тема « Соціокультурні і когнітивні чинники трансформацій і інтеграцій
методологій гуманітаристики і природознавства»**

Термін виконання січень 2018-грудень 2020 рр.

Керівник теми: д. філос. н., професор - М. Ю. Савельєва

Фундаментальна відомча тема.

Замовник - НАН України.

Державний реєстраційний номер 011U7003288

Головні результати дослідження сформульовані у низці тез, які містять наукову новизну:

1. Основою методологічної культури сучасного науковця виступають знання про проблемний характер існування світу і людини. Філософська засада цієї культури — базові положення модерної філософії в їх кореляції з положеннями постмодерної філософії. Особливості формування методологічної культури науковців значною мірою залежать від трансформаційних процесів, які мають місце у сферах гуманітарного та природничого знання. Очевидною є недостатня увага філософії та науки до питань методології. Можна констатувати кризовий стан останньої.

2. Аналіз досліджень в галузі філософської антропології в Україні (в контексті ризиків тенденцій методологічної гібридності) свідчить, що визначальну роль для новітніх методологій людинознавства має проект комплементарного пізнання. Для української філософської антропології це означає реінтеграцію з класичними та некласичними епістемологічними традиціями для обґрунтування нових засад цілісності людського буття.

3. Методологія гуманітарних і суспільних наукових дисциплін за сучасних умов зазнає значних змін, які пов'язані, перш за все, з соціокультурними трансформаціями суспільств, породженими потужними глобальними процесами, що визначають нині не тільки рух фінансових потоків в межах глобального світу, а й соціально-економічний і духовно-культурний розвиток окремих суспільств та й світу в цілому. Звідси випливає необхідність критичного усвідомлення ідейно-ідеологічних основ розвитку сучасних суспільств. Методологія має нести в собі знання, яке забезпечуватиме розуміння того, що дійсно відбувається у соціокультурному бутті. Адже саме розуміння дійсності, реальної оцінки станів суспільного буття виступає передумовою акумуляції певних знань в прийомі, підході, принципі, методи, аналітичний дискурс і т.п.

4. Одна з причин кризи методологічного знання — непроста ситуація у сучасному сприйнятті фахівцями ще недавно доволі поширених інтелектуальних культур і соціальних практик (у тому числі їх методологічних складових), які прийнято називати модерном і постмодерном. Має місце потужна критика культури модерну, особливо характерного для неї стилю мислення з використанням відповідного категорійного апарату. Стверджується, що пропонувані модерном світоглядні та методологічні установки нібито однозначно відкривали шлях до ідеологічного тоталітаризму, утопічних проектів реформування суспільств, репресивних соціальних практик тощо. Насправді, як виявилось у процесі наукового пошуку, логіка «модерної» традиції завершилася «виродженням» культури проблемного мислення, сформованого в значній мірі саме модерною інтелектуальною традицією. Постмодерн став потужною «негацією» попередньої (модерної) культури в цілому і пропагованою нею стилем мислення зокрема, «програмою» опору одиничного загальному, «культу» плюрального, «розповсюджувачем» індивідуальних прав на особливе, незалежне, унікальне, особистісне. При цьому не створив «соціального» інструменту узгодження цих начал в суспільному цілому. Тим самим мимоволі підмінив «загальне» мислення некритичним міфологічним мисленням.

5. Надія на те, що «класичний» монолог ідеалістичного трансценденталізму зміниться на «некласичний» діалог інтерпретативного, аргументованого, консенсусного мислення і

практики, не виправдалася. Ідеології, що спиралися на «загальні» ідеї (насправді — і на універсалістське мислення), змінилися ідеологіями, орієнтованими більшою мірою не на «рацію», критику існуючого стану справ й одночасно пошук теоретично аргументованого виходу з існуючих негативних соціальних обставин, а на таке «загальне» як соціальний міф, звідси, в новому своєму «ідеологічному» забарвленні. Виходячи з зазначеного, можна припустити, що наслідком цього постала підміна категоріально-понятійного, концептуально-теоретичного (проблемного) мислення, аргументації логічними засобами розуміння дійсності чуттєво-образними уявленнями про неї, характерними для міфології, тобто «накопиченням» переживань, які ведуть не до розв'язання проблем, а до акумуляції та непередбачуваного викиду негативної політичної «енергії» невдоволення існуючим станом речей.

6. Домінування такого «мислення» образами, тяжіння людського «духу» до емоційного сприйняття реальності, поза її виразного теоретичного усвідомлення (коли навіть доводи розсуду виявляються чужими за своїми законами існуючій міфо«логіці») може призводити лише до накопичення соціокультурних проблем, але не до їх розв'язання.

Прогнози, припущення: результати проведеного дослідження показують, що зазначені вище причини кризи методологічної свідомості сходяться в одному: потужний вплив на сучасний соціокультурний розвиток здійснює соціальна міфологія. Саме вона створює підстави для обговорення у публічному дискурсі таких явищ як фейки, соціальні ілюзії, політичні (соціальні) міфи, псевдореальності, хибні «істини» тощо. Можна без будь-якого перебільшення припустити, що у сучасному суспільстві функцію міфу можуть брати на себе не тільки література та мистецтво, але і наука, яка також не чужа спокусі, наприклад, в історичному, політологічному, соціологічному, економічному або філософському дискурсах обіпертися на міфологічно (в тій чи іншій мірі) інтерпретовану «реальність». Ефективно боротися з цими процесами можна лише за умови послідовного систематизованого використання усього накопиченого впродовж історії досвіду методології пізнання.

За результатами планового дослідження

— вийшли з друку 56 публікацій у вітчизняній та зарубіжній науковій періодиці, зокрема колективна монографія «Соціокультурні передумови трансформації методології науки» (К.: Четверта Хвиля, 2020. — 220 с.; https://cgo.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Monogr_Sav_Suh.pdf)

В центрі уваги авторів — деякі питання формування та функціонування методології науки з огляду на розвиток процесів глобалізації у світовому науковому співтоваристві. Окрему увагу приділено аналізу місця і ролі філософської методології та її впливу на стан сучасної науки, а також деяким закономірностям становлення наукової та філософської культури молодого вченого сьогодення.

Підготовлено та надіслано до Комітету Верховної ради України з питань освіти, науки та інновацій аналітичну записку «Використання методологій гуманітаристики і природознавства у дослідженні соціальних процесів» №220/73 від 16.11.2020р. у якій обґрунтовано, що у сучасному суспільстві функцію міфу, хоча й зі значними застереженнями, можуть виконувати не тільки література та мистецтво, а навіть і наука, яка також не чужа спокусі по-своєму осмислювати названі явища (М. Ю. Савельєва).

Підготовлено та надіслано до Національного інституту стратегічних досліджень аналітичну записку «Методологія дослідження та розв'язання кризових ситуацій у суспільстві» №220/74 від 16.11.2020р. у якій обґрунтовано що капіталістична економіка позбавила феномен кризовості чогось незвичайного, а політика глобалізації зробила кризу «такою ж нормальною, як і будь-яку іншу фазу історичного процесу» (М. Ю. Савельєва).

Підготовлено та надіслано до Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка (№220/85 від 30.11.2020р.) та Міністерства освіти і науки України (№220/84 від 30.11.2020р.) спецкурс «Міфологічні аспекти соціальних процесів у добу глобалізації» та спецкурс «Антропологічна проблематика в сучасній українській філософській думці» №220/85 від 30.11.2020р. (М. Ю. Савельєва).

Результати науково-дослідної роботи апробовані виконавцями на 38 наукових конференціях і круглих столах.

Отримані результати НДР можуть знайти застосування для подальшого розвитку науково-дослідної проблематики у прикладних сферах знання; можуть бути використані на етапах методологічного обґрунтування цілого комплексу тем у сферах історії філософії, соціальної філософії, політичного аналізу, соціології культури, психології, етики науки, а також у соціальній роботі, управлінській діяльності тощо. Окрім історичного, історико-філософського, соціокультурного тощо аспектів аналізу, напрацьований в ході науково-дослідної роботи матеріал може слугувати для визначення шляхів оптимізації сучасних суспільних процесів, оновлення різних галузей соціокультурного буття – від економіки, політики й до права, освіти тощо. Окремі положення планового дослідження можуть бути використані органами державної влади в практичній діяльності, пов'язаній із формуванням ефективної державної політики в аспекті науки, освіти та науково-технічного поступу і загалом етичних вимірів суспільства задля розвитку України.

Одержано довідку про впровадження за підписом завідувачки кафедри філософії та методології науки КНУ імені Тараса Шевченка, д.філос. н., проф. Добронравової І.С.

2) тема Науковий дискурс: когнітивний та культурно-освітній контексти

Термін виконання січень 2019-грудень 2021 рр.

Керівник теми: д. філос. н., доцент - Ю.А. Іщенко

Фундаментальна відомча тема.

Замовник - НАН України.

Державний реєстраційний номер 0118U001486

Головні результати дослідження сформульовані у низці тез, які містять наукову новизну:

Вперше:

- проведено розрізнення понять «дискурс» і «дискурсивність», розуміючи під першим складне мовно-мовленнєве-мисленнєве утворення, що передається у спосіб мовлення, під другим - власне логіко-поняттєвий послідовний зв'язок суджень (висловлювань, міркувань) в їх системності, обґрунтованості та вивідності висновків (силлогістичності);
- розрізняючи поняття «дискурс» і «дискурсивність», вирізняє і концепти, що описують і пояснюють будь-який дискурс (риторичний, дидактико-педагогічний, мистецький, релігійний, філософський тощо) як-то «порядок дискурсу», «авторство», «адресність», «інформативність», «інтертекстуальність» і, власне, концепти наукового дискурсу – «проблемність», «об'єктність», «інтенціональність», «критичність», «логічна послідовність», «систематичність», «обґрунтованість» тощо;

Уточнено:

- на цій основі когнітивну сферу наукового дискурсу як єдності мови, свідомості, мислення;
- поняття «концепту», «концептуалізації», «дискурсної концептуалізації»;

Розвинуто:

- поняття «інтенціонального контексту» наукового дискурсу як такого, що специфікує його як власне науковий і відрізняє від інших типів дискурсу;
- розуміння наукового дискурсу як дії і події;
- поняття дискурсної практики і дискурсної формації як парадигматики навчання науковому дискурсу;
- розуміння форм і способів застосування концептів наукового дискурсу = об'єктності, проблемності, критичності, інтертекстуальності - в освітянській практиці, передовсім в навчанні науковому дискурсу.

У дослідженні також простежуються історичні фази становлення теоретичної науки, якими були послідовно змінюючи одна одну когнітивні формації: *empeiria* - *technē* - *epistēmē*.

Актуальність розробки викликана необхідністю підготовки кваліфікованих і творчих наукових кадрів для української держави. Перехід від «освіти знання» до «освіти компетентностей» потребує зміни ролі філософської освіти в підготовці науковців, яка має формувати не лише світоглядно-методологічну культуру, але й комунікативну

компетентність дослідників, тобто здатність «публічно застосовувати свій розум» з відповідними дискурсними компетентностями: мовленнєвою, аргументативно-дискурсивною, фаховою, морально-етичною тощо. А це й є становлення особистості науковця як компетентного громадянина, який має мужність публічно обстоювати свою думку, тобто компетентно брати участь у громадському дискурсі. У вихованні такого науковця полягає відповідальність і філософії, і філософської освіти.

Результати здійсненого наукового дослідження з проблеми наукового дискурсу та його філософсько-освітніх, світоглядних і методологічних основ дають підстави говорити про позитивні здобутки у розв'язанні поставленого перед дослідниками завдання, а саме – з'ясувати природу наукового дискурсу та способи оволодіння ним в навчанні. Соціальна та економічна значимість розвідки визначається тією величезною роллю, яку виконує наукове знання у творенні сучасного громадянського суспільства та суспільства знань в Україні. Філософсько-методологічна освіта науковця націлена, насамперед, на формування високої методологічної культури дослідника та формування його як креативної і водночас відповідальної особистості. Це поряд з опануванням ним попереднім дослідницьким досвідом включає в себе формування знань та вмінь наукового дослідження, а відтак - й навчання науковому дискурсу. Останнє спирається на розвиток когнітивних вмінь на ґрунті опанування формою раціонального, обґрунтованого, аргументативного і предметного мислення, що розгортається в стійких дискурсно-комунікативних спільнотах.

Проведена науково-дослідницька робота з даної теми дозволила отримати вагомий експертно-науковий результат, які накреслюють шляхи подолання існуючих недоліків в гуманітарній та філософській освіті молодих науковців, зокрема, завдяки формуванню критичного мислення як необхідної передумови творчого наукового пошуку.

Дослідження носить фундаментальний і водночас прикладний характер, позаяк орієнтоване на з'ясування нових форм і способів прищеплення наукових знань як ціннісного і когнітивного ґрунту сучасної культури наукових розвідок та на пошуки дієвих шляхів їх практичного застосування.

За результатами планового дослідження вийшли з друку 60 публікацій (загальним обсягом 51,2 д.а.) у вітчизняній та зарубіжній науковій періодиці, в т.ч.:

- підготовлена колективна монографія «Філософська освіта: навчання науковому дискурсу»; https://cgo.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/phil_educ_2021.pdf

У монографії з позицій філософії науки і філософії освіти розкривається специфіка наукового дискурсу, аналізуються його когнітивний та культурно-освітній виміри. Досліджуються характеристики дискурсу взагалі, такі як авторство, адресність, інформативність, інтертекстуальність, і критерії власне наукового дискурсу (предметність, об'єктність, системність, критичність, обґрунтованість, інтенціональність та ін.), що в організації та дидактиці навчання йому набувають статусу концептів, застосування яких визначає якість формування компетентностей науковців, їхньої філософсько-методологічної культури в цілому.

Підготовлено та надіслано до Комітету Верховної ради України з питань освіти, науки та інновацій (№220/65 від 07.12.2021р.) аналітичну записку «Застосування концептів дискурсу в наукових та освітянських програмах» у якій обґрунтовано, що результатом дослідження є переосмислення когнітивного і культурно-освітнього контекстів наукового дискурсу відповідно сучасній логіці і методології наукового пізнання (Ю. А. Іщенко).

Підготовлено та надіслано до Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка (№220/7 від 25.01.2022р.) та Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди України (№220/70 від 10.01.2022р.) спецкурс «Культура наукових досліджень» та спецкурс «Знання. Розуміння. Вміння. (Ю.А. Іщенко).

Результати науково-дослідної роботи апробовані виконавцями на 14 наукових конференціях і круглих столах.

Одержано довідку про впровадження за підписом професора кафедри теоретичної і практичної філософії та методології науки КНУ імені Тараса Шевченка, д.філос. н, проф. Бойченка М.І.

3) Тема НДР «Діалог культур в полікультурному світі: історія, сучасність, перспективи»

Термін виконання січень 2021-грудень 2023рр.

Керівник теми: д. філос. н., професор - Ю.М. Савельєва

Фундаментальна відомча тема.

Замовник - НАН України.

Державний реєстраційний номер 0121U100396

Очікувані результати мають розкриватись та доводитись у таких положеннях:

1. Діалог, будучи «полісмісловим» феноменом, не обмежується процесом інформаційного обміну, а включає у себе духовно-моральні моменти, що сприяють встановленню розуміння і єдності не тільки на рівні міжособистісного, а й міжкультурного спілкування. Основною категорією, визначальною сутність діалогу культур, є розуміння, що сприяє пізнанню внутрішнього світу культури з точки зору його ціннісної значущості.

2. У гуманітарній науці еволюція інтерпретацій діалогу культур йде від осмислення його як процесу культурної взаємодії, при якому відбувається взаємний обмін цінностями до розуміння діалогу культур як складно організованого соціокультурного феномена, що має відповідні сутнісні характеристики. Діалог як універсальне явище фіксує конструктивну сторону культурної взаємодії, є інтегратором культурної цілісності, показує неможливість існування культури поза діалогом.

3. В умовах глобалізації, яка характеризується тенденціями до культурної уніфікації та культурної ізоляції, діалог культур з його іманентною установкою на забезпечення світопорядку і стабільності є важливим чинником збереження культурної цілісності. Найбільшою мірою це характерно для полікультурного простору, в якому етнічні культури виробляють моделі діалогу, що включають як універсальні основи, так і власні культурні особливості.

4. Міжконфесійний діалог в полікультурному просторі сучасної України залишається перспективною формою міжрелігійних відносин, так як він виступає аксіологічними підставою вирішення міжконфесійних суперечностей, а його мета створення нового культурного середовища, в якому догматичні суперечності відступали б на другий план і не заважали формуванню суспільної злагоди прибічників різних релігій. В умовах подолання кризи духовності, необхідності збереження культурної цілісності та врегулювання міжнаціональних конфліктів міжконфесійний діалог, заснований на принципі толерантності, тісно пов'язаний з проблемами збереження культурних традицій.

5. Діалог культур має знаковий характер, тобто здійснюється як певна текстуальна структура з чітко визначеними інтерпретативними зв'язками, для встановлення і розкодування яких існують відповідні методи. Дослідження та удосконалення цих методів повинно призводити до покращення діалогового простору та збільшити ефективність міжкультурного дискурсу.

6. Діалог культур до певного часу здійснюється стихійно та об'єктивно. Але задля успішного та більш продуктивного результату необхідні спеціальні комунікативні стратегії, до розробки яких останнім часом залучено сферу високих технологій. Глобальний інформаційний простір є надійною підставою розвитку діалогу культур завдяки розповсюдженню основних алгоритмів комунікаційного дискурсу.

7. Духовно-культурна безпека — це захищеність духовних, моральних, культурних, політичних основ життєдіяльності суспільства, міра якої визначається готовністю до діалогу, тобто здатністю учасників культурного процесу розуміти один одного, визнавати цінність іншої культури. Діалог як фактор забезпечення духовно-культурної безпеки сприяє сталому функціонуванню та відтворенню культур усіх національних груп на території України, збереженню етнічної ідентичності для кожної з них.

За результатами виконання наукової роботи підготовлено та видано 51 публікація (загальним обсягом 31,7 д. а.) в Україні та за кордоном, серед яких колективна монографія «Діалог культур та культура діалогу у добу глобалізації» (Київ: Четверта Хвиля, 2023. — 316 с. (16,0 д. а.) (автори: М. Ю. Савельєва, Т. Д. Суходуб, С. В. Вільчинська, О. О. Шморгун, З. О. Пасько та ін.). https://cgo.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/dialo_cult.pdf

В центрі уваги авторів – аналіз трансформації сутності культури у добу глобалізації, окремих змістових структур культури, зміни характеру діалогу вітчизняної та загальносвітової культур та проблеми закономірностей формування культури діалогу у XXI столітті.

Підготовлено та надіслано до Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка (№220/51 від 16.10.2023р.) та Міністерства освіти і науки України (№220/52 від 16.10.2023р.) спецкурс «Діалогічні аспекти культури в умовах глобалізації». (М. Ю. Савельєва).

Результати науково-дослідної роботи апробовані виконавцями на 49 наукових конференціях і круглих столах.

Результати дослідження можуть бути використані з метою вирішення низки соціокультурних та наукових проблем і завдань, а також будуть корисними в конкретній організації навчального процесу, розробці відповідних навчальних програм, підготовки методичних матеріалів, читанні курсу лекцій та ін. формах навчання філософському дискурсу, орієнтованого на філософію культури та історію філософії.

Одержано довідку про впровадження за підписом професора кафедри філософії та суспільних наук Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка, д.філос. н, проф. Трухан Л.Г.

4) Тема НДР «Наукова дискусія: критика та аргументація»

Термін виконання січень 2022-грудень 2024рр.

Керівник теми: к. філос. н., доцент – Т. Д. Суходуб

Фундаментальна відомча тема.

Замовник - НАН України.

Державний реєстраційний номер 0121U114019

Дослідні результати розкриваються у наступних положеннях:

1. Науковий полемічний дискурс, що включає у себе в якості основоположних складових диспут, дебати, суперечку, спір, сперечання, інтелектуальну боротьбу, спір, дискусію, насамперед розкривається як діалоговий спосіб критичного мислення. Формування аргументованого, критичного мислення, поза якого немає поступу науки як пізнавальної форми та основного інструменту перетворень природи, суспільства, людини, потребує такої обов'язкової умови як наукова полеміка. Зв'язок дискусійного наукового дискурсу та критичного, аргументованого мислення є взаємозалежним та оберненим одне на одне — тільки за цієї умови можливий ріст знання, отже науковий поступ.

2. Інтегративний методологічний підхід до розуміння дискусії як феномену наукового дискурсу виходить з принципу деонтології. Обов'язковість наукової дискусії у сучасному дискурсі обґрунтовується деонтологічною думкою мислителів-класиків, зокрема позицією Аристотеля, який ставить питання про необхідність об'єднання у пізнавальній діяльності виміру «як покладено», тобто, як заведено, як правильно, як склалося традиційно тощо, і «як належно» (вимір, що є націленим на відповідний зразок, ідеал наукового пізнання, й на певну волю ученого утвердити обов'язкове, належне). Неминучість дії утвердження належного, неможливість вилучення даного виміру з наукового полемічного дискурсу обґрунтовується системою ціннісних орієнтирів наукової дискусії.

3. Особливості дискусій у науці та філософії виявляються у зв'язку з розумінням наукового дискурсу та його типів. Для соціогуманітарного, природничого, технічного тощо типу дискурсу притаманні як загальнонаукова, так і спеціальна мова міркувань, своєрідні методи доведення, власний логіко-понятійний апарат суджень, певний науковий етос аргументації та предмет дискусійного обговорення. Гуманітарне пізнання, розглянуте у даному аспекті, долає залежність від визначення наук природничого циклу та їхньої «моделі» побудови пізнавального процесу. При цьому сучасний етап розвитку науки демонструє відчутне зближення соціогуманітарних та природничих наук, необхідність врахування у досліджуваних системах місця людини, ролі духовних підстав та ціннісно-цільових структур її діяльності.

4. Засадничою підставою наукової дискусії як інтелектуально-діяльнісного процесу взаємин між дослідниками є аргументація. В історії наукового пізнання аргументація

вибудовувалась передусім як спосіб творення знання, як форма (в логіко-гносеологічному сенсі) доведення істинності запропонованих науковому загалу теоретичних положень, отже проявляла себе через утворену суб'єктом пізнання певну систему визначень, суджень, висновків, концептуальних підходів. Сучасна інтерпретація аргументації у науковому пізнанні, не заперечуючи традицію, робить акцент на доцільності розуміння дискурсу передусім як комунікативного соціокультурного феномену, що позначається на змісті аргументів. Звідси особливого значення у сучасному науково-пізнавальному процесі набуває аналіз ментальності людини, її переконань та вірувань, світоглядних установок та біографічних фактів, внутрішніх світів комунікантів дискурсу та його історичних, онтологічних, соціокультурних контекстів.

5. У сучасному розвитку суспільно-гуманітарного циклу знань передуюче значення набуває філософська аргументація, яка, як свідчить аналіз історико-філософського процесу, перманентно виходила за межі власне логічної своєї форми і хоча зберігала останню як основу теоретичних міркувань, все ж таки здебільше спиралась на символічне розуміння культури. Наслідком такої тенденції у розвитку філософії стало вироблення свого кола філософської аргументації, що містить аргументи, які представляють собою і певні соціокультурні феномени, такі як спогади, щоденники, особистісно написані історії родин, ситуативні життєві нариси, описи суспільно-історичних подій їх свідками, епістолярна спадщина тощо.

За результатами планового дослідження

— вийшли з друку 64 публікації (загальним обсягом 83 д. а.) у вітчизняній та зарубіжній науковій фаховій періодиці, зокрема

колективна монографія «Наукова полеміка: критика та аргументація» (Київ: Четверта хвиля, 2024, —388 с.; https://cgo.org.ua/wp-content/uploads/2025/01/Scientific_controversy.pdf)

В центрі уваги авторів – аналіз полемічного дискурсу, його основних понять (дискусія, спір, диспут та ін.), ролі в історії філософії і науки, вирішенні актуальних проблем сучасної цивілізації, культури, науки, освіти. Культура критичного мислення та аргументації розглядається як підстава продуктивної діяльності сучасного науковця.

Підготовлено та надіслано аналітичну записку №220/104 від 27.12.2024р., що дослідження є певним внеском у доробок сучасної філософської та загалом гуманітарної науки стосовно формування культури полемічного дискурсу як однієї з засадничих підстав подолання кризових ситуацій та гідних відповідей науковців на сучасні історичні виклики. (Т.Д. Суходуб).

Підготовлено та надіслано до Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка (№220/44 від 22.10.2024р.), Інституту педагогіки НАПН України (№220/45 від 22.10.2024р.), Інституту соціології НАН України (№220/43 від 22.10.2024р.), Центру наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України (№220/42 від 22.10.2024р.) спецкурс «Культура наукової полеміки» (Т.Д. Суходуб).

Результати науково-дослідної роботи апробовані виконавцями на 58 наукових конференціях і круглих столах.

Результати дослідження теми можуть бути використані у науково-дослідній сфері (природничі, суспільствознавчі, людинознавчі дисципліни), управлінській та громадській діяльності, системі освіти.

Одержано довідку про впровадження за підписом професора кафедри філософії та суспільних наук Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка, д.філос. н, проф. А.Довгань.

Одержано довідку про впровадження за підписом завідувача кафедри філософії факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету Київського авіаційного інституту, д.філос.н, проф. Дротянко Л.Г.

5) Тема НДР «Міфологічні аспекти соціальних процесів за доби глобалізації»

Термін виконання січень 2024-грудень 2026рр.

Керівник теми: д. філос. н., професор – М. Ю. Савельєва

Фундаментальна відомча тема.

Замовник - НАН України.

Державний реєстраційний номер: 0123U105207

Мета дослідження теми полягає у доведенні наявності проявів міфологічного світогляду у соціальних процесах сучасного глобалізованого світу та обґрунтуванні необхідності трансформації філософської методології з огляду на вплив міфу на стан сучасного суспільства. Об'єктом дослідження є феномен міфу у глобалізованому світі. Предметом дослідження є сутність та особливості прояву міфу у контексті глобальних процесів, а також основні проблеми дослідження майбутнього глобалізації, пов'язані з наявністю міфологічних феноменів.

План роботи становить виконання низки дослідних завдань:

- Дослідити феномен міфу та міфології в контексті світової та вітчизняної філософських традицій;

- Проаналізувати історичну логіку становлення філософії міфу та відтворення її в гуманітарному знанні;

- Дослідити феномени глобалізму та глобалізації в контексті світової та вітчизняної філософських традицій;

- Проаналізувати трансформації класичного міфологічного світогляду в умовах глобалізації;

- Виявити міфологічні аспекти новітніх наукових та технологічних ідей (трансгуманізм, нанотехнології, промислові революції тощо) та проаналізувати їх вплив на стан глобалізованого суспільства;

- Проаналізувати вплив міфу на стан ідеологій глобалізованого світу;

- Виявити прояви міфу у соціокультурній та антропологічній сферах глобального світу та проаналізувати їх вплив на трансформації принципів людиновимірності соціуму;

- Проаналізувати політичний міф як підставу посилення та прискорення глобалізаційних процесів;

- Проаналізувати вплив сучасного міфу на трансформації етичних критеріїв глобалізму та глобалізації;

- Визначити майбутнє глобалізму у історичній періодизації.

Для виконання зазначених завдань застосовуються відповідні методи:

- історико-філософський — для визначення закономірностей взаємного обумовлення та впливу історичного та логічного аспектів прояву міфу в умовах глобалізації суспільства;

- семіотичний — для визначення змістовних особливостей формування сучасного міфологічного світогляду, зокрема знакових критеріїв об'єктивності застосування окремих дискурсивних практик в процесі глобалістської комунікації;

- діалектичний — для визначення загальних критеріїв трансформації раціональних засад дій окремих співтовариств та індивідів в контексті функціонування глобальних норм існування суспільства.

Виконання зазначених завдань відбуватиметься на основі використання історико-філософської, семіотичної та комунікативної методологій.

По завершенню виконання теми заплановано:

- Підготовка колективної монографії «Соціальна міфологія в умовах глобалізму» (назва орієнтовна) (приблизний обсяг 11–12 д. а.).

- Спецкурс «Міфологічні аспекти становлення та функціонування інформаційного суспільства».

- Спецкурс «Особливості функціонування ідеологічних процесів в умовах глобалізації».